

De boerderij van Otto Zomer, Riegshoogtendijk 192. Mooi centraal in een overgangsgedebied tussen Hollandscheveld en Alteveer/Kerkenveld. Het pand staat wat van de weg af, achterop de Alteveerse Wijken.

OTTO ZOMER

WAPENDROPPINGS EN LANDWACHTERS

©Albert Metselaar, Hoogeveen 2021 albertmetselaar@home.nl

Otto Zomer werd geboren op 20 augustus 1898 op Alteveer als zoon van landbouwer Dirk Zomer en Elsjie Lip. Hij was een broer van Rieks Zomer van de KP-Rieks. Otto trouwde 15 mei 1926 met Femmigje Streutker, de dochter van Jurjen Streutker en Hilligje Zomer. Ze gingen boeren op een boerderij op het adres dat we nu kennen als Riegshoogtendijk 192. Het pand oogt nog als in Otto's dagen. Otto was zelf niet actief in het gewapende verzet, maar stelde zijn boerderij wel open voor onderduikers van de ploeg van zijn broer Rieks. Verder stonden er één nacht wapens (volgens mededeling van oud-leden van de KP-Rieks), en werd het pand gebruikt voor kortstondige opslag van de buit van overvallen.

De dood van Otto Zomer was een indirect gevolg van de wapendroppings en een direct gevolg van de acties van landwachtcommandant Johan Henderikus Smit uit Emmen. Bij diens proces, 5 januari 1949 in Assen, werd zijn loopbaan uitgewerkt. In 1933 voelde hij zich aangetrokken door de NSB en de ideeën van deze partij om de samenleving te verbeteren, tijdens de depressie. Hij werd bij deze partij groepssecretaris, kringcommissaris en kringpropagandist. Na mei 1940 begon hij te twifelen,

vertelde hij tijdens zijn proces, maar Musserts woorden, dat de leden alle krachten moesten geven voor de opbouw van een nieuw Nederland, gaven hem weer moed en hij ging verder. In de zomer van 1941 was Smit WA-vendelcommandant, waarna hij naar Arnhem ging, om zich te laten keuren voor de Waffen-SS. SS'er is hij niet geworden, waarom niet, dat werd niet duidelijk. Smit ging een studie volgen voor hulp-politie. Hij werd werkzaam bij de politie in Emmen.

Johan Smit viel op door zijn inzet. Niemand minder dan de WA-banleider Buursma stimuleerde Smits carrière. In 1944 werd Smit compagniescommandant van de beroeps- en afdelingscommandant van de hulplandwacht in Zuid-Oost Drenthe. Hij kreeg zo 500 man onder zich, als commandant van het 3e Bataljon van de 12e Compagnie van de Landwacht. Zijn inzet als zodanig zal uiteindelijk leiden tot een veroordeling tot 20 jaar gevangenisstraf, nadat tweemaal levenslang tegen hem werd geëist. Zijn chauffeur uit die tijd was Albert Willems uit Nieuw-Weerdinge, een zoon van de commandant van de beruchte Landwachtersgroep 'Klaver Vier'. Hoe Johan Smit bij Otto Zomer uit kwam, vinden we vermeld in het Landwachtrapport van 19 januari 1945. Daarin deed hij verslag van arrestaties in de voorgaande twee weken. Het werd één aaneenschakeling van kille feiten, waarachter diep menselijk leed verscholen ging. We lezen het nergens in zijn rapport, maar een dergelijk sneeuwbal-effect van arrestatie op arrestatie was alleen mogelijk, als arrestanten keer op keer onder scherpe verhoren gedwongen werden hun kameraden te verraden. Uiteindelijk leidde dit tot de dood van onder meer Otto Zomer uit Hollandscheveld en degene die zijn naam doorgegeven had. Het domino-effect:

Op zondag 7 januari 1945 werd op voorstel van de toenmalige NSB-burgemeester van Schoonebeek (Landwachter H.M. Verbeek, later veroordeeld tot onder meer 12 jaar gevangenisstraf) een inval gedaan in de woning van landbouwer Eisen. Als gevolg van die inval werden drie personen gearresteerd, waaronder hoofdonderwijzer Veldwachter uit Schoonebeek. Deze verklaarde tijdens de verhoren plaatselijk commandant van de BS te zijn. Hij gaf onder meer de naam door van sectiecommandant Bosman van Nieuw-Amsterdam. Zo kwam een kettingreactie op gang, die we feilloos af kunnen lezen uit het verslag dat ervan werd gemaakt door de commandant van de Landwacht in Zuidoost Drenthe.

Het rapport staat vol afkortingen. De SD was de Sicherheits Dienst, de veiligheidsdienst van de SS. De OD was de Orde Dienst, een organisatie van vooral oud-militairen en politiemannen, die tot doel had om bij de bevrijding van Nederland het bestuur over te nemen. Los hiervan ontstonden diverse KP's, Knokploegen. OD en K.P. werden in september 1944 ineengeschoven tot NBS, de Nederlandse Binnenlandse Strijdkrachten, kortweg BS genoemd, maar daar lezen we niets over in dit rapport. Overal waar Landwachter Smit schrijft over OD en KP gaat het dus in werkelijkheid over mensen van de BS. Bij DC moeten we denken aan een Districts Commandant, bij PC aan een Plaatselijk Commandant. In het rapport lezen we diverse keren over informatie, gegeven door een van de arrestanten. We lezen nergens over het leed dat men had te ondergaan, voordat de informatie werd prijsgegeven.

We kunnen er van uit gaan dat alle gearresteerde personen werden verhoord volgens de methode van de SD en de SS, via intimidatie, molesteren en martelen. Het is dan ook absoluut niet verwijtbaar, dat informatie werd prijsgegeven. Het verzet wist dit ook. Als iemand werd gepakt was het niet de vraag of iemand ging praten, maar wanéér. Als dit even wat langer duurde, konden contacten van de gearresteerde personen misschien nog ontkomen. Het rapport van de Landwacht van 19 januari 1945:

Landwacht Nederland
Gewest III
3e Bataljon
12e compagnie
Emmen, 19 januari 45
Hoofdstraat 30.

RAPPORT

Ik, ondergetekende, Joh.H.Smit, oud 32 jaar, adres Emmen, Weedingerstraat 85, L.W. 6103 lid van de Landwacht Nederland rapporteert U het volgende :

Op zondag de 7de januari 1945 werd op voorstel van de burgemeester van Schoonebeek een inval gedaan ten huize van de landbouwer Eisen door de Compagniescommandant, 3 kaderleden uit Emmen en een patrouille landwacht uit Coevorden. Hier werden aangetroffen de ondergedoken commies der directe belastingen Grooters, afkomstig uit Havelte, schoonzoon van Eisen sectie commandant der O.D. benevens de landbouwerszoon Eisen, welke lid bleek te zijn van de KP. In deze woning werd naderhand aangetroffen en gearresteerd de ondergedoken hoofdonderwijzer Veldwachter uit Schoonebeek, die verklaarde P.C. der O.D. te zijn. Hij vertelde in contact te staan met Bosman te Nieuw-Amsterdam en Ir. Mantel te Coevorden. Deze was Districtscommandant der O.D.

Ir. Mantel werd op Maandagavond 8-1-45 te zijnen huize gearresteerd, hij bekende D.C. der O.D. te zijn. De afwikkeling van het onderzoek voor Coevorden werd in handen gesteld van de Sectiecommandant Weimar te Coevorden, die aldaar het onderzoek doorzette. Op bevel van de Compagniescommandant werd te Nieuw-Amsterdam gearresteerd: Bosman, controleur der R.v.A. Bij Bosman werden enkele dagen tevoren enkele onderduikers uit het huis gehaald door de landwacht en wel: C. van Wieren uit Nieuw-Amsterdam en Roelink uit Assen. Bosman verklaarde Sectiecommandant der O.D. te zijn. Zijn plaatselijke chef was W. Emmens te Nw. Amsterdam, beschuitbakker die gearresteerd werd. Hij bekende P.C. te zijn, verder werd te zijnen huize gearresteerd zijn broer, de ondergedoken belastingambtenaar G. Emmens uit Anna-Paulowna. W. Emmens verklaarde in betrekking te staan met wachtmeester der Marechaussee Oorlog te Veenoord en met wachtmeester der Marechaussee Bogaard beiden groepscommandanten der O.D. te Nieuw-Amsterdam. Beide werden gearresteerd.

Bosman verklaarde dat in Emmen als Districtscommandant fungeerde een zekere De Lange. Bij nadere ondervraging bleek deze te zijn ambtenaar der Prijsbeheersing, Rottgers te Emmen, die inmiddels reeds was ondergedoken. Verder werd in verband met zijn mededelingen gearresteerd Van Bruggen Jr. te Emmen, die als koerier fungeerde. Daarna werd gearresteerd de vrouw van Rottgers, die bekende op de hoogte te zijn met de organisatie en plannen der O.D. en die bekende te weten wie de wapens en munitie had vervoerd. Hierop werden gearresteerd: Frieling te Emmen, De Grint, die de wapens had vervoerd van Hoogeveen naar Zuidbarge, verder de gebroeders Hadders te Zuid-Barge, landbouwers, vervoerders en opslaghouders der wapens en munitie en springstoffen.

Mevr. Rottgers vertelde, dat de wapens en munitie ook een poos waren opgeborgen geweest bij de Hervormde Kapel te Emmen. De koster der Kapel De Lange, Sleutel-

straat te Emmen, zou daarvoor toestemming hebben gegeven. Hij werd daarop gearresteerd. Volgens verklaringen van Mevr. Rottgers stond haar man ook in verbinding met de gemeenteambtenaar Zwinderman te Sleen, deze werd gearresteerd en legde een volledige verklaring af. Hij was P.C. in Sleen.

Zwinderman beweerde, dat de wachmeester der Marechaussee Koopmans te Sleen door hem volledig was ingelicht over de plannen der O.D. Deze werd daarop gearresteerd. Verder vertelde mevr. Rottgers dat haar man in Borger in verbinding stond met Geertsema, dierenarts, en Egbers (smid) beiden te Borger. Deze werden gearresteerd. Ten huize van Geertsema was ook aanwezig de assistent-dierenarts Holmulder vermoedelijk onderduiker, deze werd ook meegenomen.

In Exlo had Rottgers contact met de gemeente architect Schoenmaker. Toen deze gearresteerd zou worden, bleek dit reeds gedaan te zijn door de Grenzschutze te Borger. Redenen hiervoor zijn mij niet bekend. Ik heb de Sturmscharfführer Weber der S.D. te Assen over deze persoon ingelicht.

Tengevolge van de bekentenissen van mevr. Rottgers, Frieling en de gebrs. Hadders werden in de landerijen van de gebrs. Hadders gevonden een partij wapens, munitie en springstoffen enz. In Coevorden werden door de Sectiecommandant en zijn landwachters gearresteerd de volgende medewerkers van Ir. Mantel (D.C.) te Coevorden: Lambers, leraar R.H.B.S. te Coevorden (Ausbilder), Koning, boekhouder te Coevorden (wnd. D.C.) tevens organisator wapenvoorraad, van der Veen te Coevorden (koeriers en spionage) gebrs. Hartemink bij Coevorden (Nieuwe Krim en Vossebelt), sectiecommandanten en opslaghouders wapenvoorraad, H. Zwiers te Coevorden (berichtendienst) in beide plaatsen werden wapens, munitie enz. gevonden. Bij de boerderij van Teimsema, landbouwer te Klooster bij Coevorden werden op aanwijzing van Koning een partij wapens, munitie en springstoffen gevonden.

Volgens Vrieling te Emmen had hij de wapens ontvangen bij Otto Zomer, landbouwer te Hollandscheveld. Ik wilde hier een inval doen, maar de Sturmscharfführer Weber der S.D. zou dit zelf afwerken. Rottgers kwam in Hoogeveen bij Bakker Eikelboom. Dan werd de terrorist Kastelein gewaarschuwd en hadden beiden bij bakker Eikelboom hun bespreking. Deze melding heb ik doorgegeven aan Sturmscharfführer Weber der S.D. te Assen, die dit geval zou afwerken.

Bij zijn onderzoek bleek de sectiecommandant Weimar te Coevorden eveneens, dat de wapens afkomstig waren uit Hollandscheveld. Tezamen met de Obersturmführer Hoogendam der Waffen SS te Hollandscheveld, met wie hij samenwerkte in de wapenvondst te Klooster, arresteerde hij daarop in Hollandscheveld Otto Zomer, tezamen met diens broer Frederik Zomer en het dienstmeisje van de ondergedoken Rieks Zomer.

Sectiecommandant Weimar en Hoogendam waren ook op het spoor gekomen van bakker Eikelboom en Kastelein. Toen zij daar een inval wilden doen, bleek daar reeds aanwezig te zijn Sturmscharfführer Weber met zijn mannen, die op grond van mijn inlichten daar gekomen waren.

Overgegeven aan de S.D. de navolgende gevangenen; leden en medewerkers der O.D.:

1^e. Veldwachter P.C. te Oud-Schoonebeek.

- 2^e. Grooters Sectiecommandant der O.D. Oud-Schoonebeek.
- 3^e. Eisen lid der K.P. te Oud-Schoonebeek.
- 4^e. Bosman Sectiecommandant te Nw. Amsterdam.
- 5^e. Ir. Mantel Districtscommandant te Coevorden.
- 6^e. W. Emmen P.C. te Nw. Amsterdam.
- 7^e. Oorlog lid der O.D. te Veenoord.
- 8^e. Bogaard lid der O.D. te Nw. Amsterdam.
- 9^e. Van Bruggen Jr. koerier O.D. te Emmen, Boslaan.
- 10^e. Mevr. Rottgers te Emmen niet aangesloten.
- 11^e. Frieling te Emmen, vervoerder van wapens en munitie.
- 12^e. W. Hadders te Zuid-Barge opslaghouder der wapens en munitie.
- 13^e. H. Hadders te Zuid-Barge opslaghouder der wapens en munitie.
- 14^e. De Lange koster der Kapel te Emmen.
- 15^e. Zwinderman P.C. te Sleen.
- 16^e. Koopmans te Sleen.
- 17^e. Geertsema lid der O.D. te Borger.
- 18^e. Egbers lid der O. D. te Borger. Zeer waarschijnlijk doet ook zijn broer mee, deze werkt bij de O. T.
- 19^e. Lambers te Coevorden lid der O.D. springstofspecialist, leraar R.H.B.S.
- 20^e. Van der Veen te Coevorden.
- 21^e. Van der Veen te Coevorden.
- 22^e. Van der Veen te Coevorden.
- 23^e. Van der Veen te Coevorden.
- 24^e. H. Zwiens te Coevorden lid der O.D.
- 25^e. Koning waarnemend D.C. en organisator wapenvoorraad.
- 26^e. Hartemink lid der O.D. sectiecommandant, opslaghouder, wapenvoorraad.
- 27^e. Hartemink lid der O.D. sectiecommandant, opslaghouder, wapenvoorraad.
- 28^e. Otto Zomer te Hollandscheveld opslaghouder wapenvoorraad Zuid-Drenthe.
- 29^e. Frederik Zomer te Hollandscheveld.

Gearresteerd zijn de volgende onderduikers:

- 31^e. Van Wieren te Nw. Amsterdam.
 - 32^e. Roelink te Assen.
 - 33^e. G. Emmens te Anna-Paulowna.
 - 34^e. Holzmuller te Borger.
- Allen overgeleverd aan de S.D. te Assen.

Snel en vlug wisten zich aan arrestatie's te onttrekken:

- Boelen, commies te Nw. Amsterdam.
Huisman, leraar tuinbouwschool te Nw. Amsterdam.
Sectiecommandant Lugtenberg te Nw. Amsterdam.
Tjerk Rijs lid der K.P. afkomstig uit Vlagtwedde (bekend terrorist).
Jan Hadders te Zuidbarga, opslaghouder wapens.
Rottgers, Weerd. Straat te Emmen, D.C.
Klein, winkelier te Emmen.
De Grint, plaatsvervangend D.C.
Enter, reiziger, Zuiderstraat te Emmen.
Prins, landbouwer te Exloermond, P.C. der O.D. deze was reeds eerder ondergedoken.
Hofkamp, distributieleider te Oud-Schoonebeek, vermoedelijk verblijf houdende te Groningen.

Masselink, waarnemend Gemeentesecretaris te Schoonebeek, sectiecommandant O.D.

Loman, landbouwer te Schoonoord, sectiecommandant O.D. deze was reeds eerder ondergedoken.

Gebrs. Dening te Diphooorn (gem.Sleen) landbouwers, sectiecomm.

Een dezer Dening's werkt bij de S.D. te Assen.

Pauw te Zweeloo, P.C. der O.D., landbouwer.

Teimsema te Klooster bij Coevorden, landbouwer, opslaghouders van wapens, munitie en springstoffen.

De Hoofdonderwijzer van Erm (Gem. Sleen) hier werden radiotoestellen in beslag genomen. Deze toestellen aan de S.D. overgegeven.

Aan Sturmfscharfführer had ik bericht gegeven, dat de Opperwachtmeester der Politie Van der Sluis te Schoonoord, regelmatig contact had met de ondergedoken O.D. man Loman in Schoonoord. Op bevel der S.D. is deze door Opperschaarleider Lammerets van Assen gearresteerd.

Hiervan is door mij dit rapport naar waarheid opgemaakt.

Emmen, 28 januari 1945, De Compagniescomm.

w.g. Joh.H.Smit. L.W. Hoofdschaarleider.

Voor afschrift conform.

Emmen, 25 juli 1945.

Einde citaat. Nog over de inhoud van het landwachtrapport: het Landwachtrapport: de ondergedoken dienstbode van Rieks Zomer, Trijntje Brouwer, werd ook gearresteerd. Het dienstmeisje was in huis bij Otto Zomer. Men wist dus heel goed het verschil tussen Otto en Rieks Zomer, noemde hen beide in het rapport, maar had op dat moment geen idee waar Rieks uithing. Die was ook al ondergedoken. Frederik Zomer, zijn broer, zat niet meer in het verzet dan Otto. Tjerk Riks heette Tjark Riks. Van hem is een autobiografie bekend, geschreven in 1945. Verder valt op dat bovenaan een andere datum staat dan onderaan. Blijkbaar is Smit begonnen op de 19^e januari en heeft hij het ondertekend op de 28^e, toen alles was uitgewerkt, met achteraf nog binnenkomende informatie.

ARRESTATIE EN FUSILEREN OTTO ZOMER

De lijdensweg van Otto Zomer begon 13 januari 1945, toen hij die zaterdag voor zijn wekelijkse scheerbeurt bij een kapper op het Hoekje was. Dirk Hoogendam, een in het dorp Hollandscheveld gelegeerde SS'er, kwam met enige versterking bij zijn boerderij en vroeg of hij er ook was. Overrompeld en niet wetend wat de bedoeling was, vertelde Otto's echtgenote dat Otto naar de kapper was. Het heeft haar later erg gespeten. Overrompeld, maar het was ook de aardige manier waarop de vraag werd gesteld. Alsof er niets aan de hand was. Bij Johannes ("Jans") de Jonge in de kapperszaak aangekomen (Hoekje 12) liet Dirk Hoogendam Otto's scheerbeurt netjes afmaken, ging gewoon zitten wachten tussen de andere klanten, en arresteerde hem toen. De kapper wist niet wat hem overkwam, en Otto nog minder. Al zal hij vanaf dat moment het ergste hebben gevreesd. Wat ging er door hem heen, toen de SS'er daar ging zitten?

Otto moest na arrestatie met de handen op de rug in een hoek staan. Nadat de SS'er zichzelf nog even door de kapper had laten knippen en/of scheren, voerden ze hem af naar de Openbare Lagere School bij de kerk, hun hoofdkantoor in dit gebied. Otto

kwam als gevangene in een lokale 'gevangenis', de kosterswoning van de Hervormde kerk, direct naast de kerk. De kerk en het lokaal erachter zijn van die kant nog intact. De kosterswoning is herbouwd in modernere stijl. De mannen in de kosterswoning werden ingezet bij het aardappelschillen en ander korveewerk. Otto was daar maar kort. Een medegevangene, Albert Vlietstra, wist zich hem daar nog goed te herinneren.

Maandagmorgen 15 januari 1945 werden gevangenen in een vrachtwagentje geladen, om naar Assen gebracht te worden. Dat was het moment dat de Landstorm, de Nederlandse SSérs, opgeleid in de school bij de kerk, zouden moeten vertrekken, zodat het terrein leeg werd gemaakt. Ze moesten naar het front, de Grebbelinie, om de geallieerde troepen tegen te houden. Het was geen grote vrachtwagen, gewoon zo'n Duitse wagen voor het vervoer van soldaten. Met diezelfde wagen zou Albert Vlietstra ook mee... Van te voren had hij in de kosterswoning afscheid mogen nemen van zijn vrouw. Eens in de week hadden zij en de kinderen hem op mogen zoeken. Van bezoek aan Otto Zomer en van afscheid van Otto Zomer is geen sprake meer geweest. Bij het inladen van de gevangenen bleek de auto vol te zijn, toen het Albert Vlietstra's beurt was, om in te stappen. De wagen reed weg zonder hem. Het typeert de willekeur en de toevallige omstandigheden die het lot van de gevangenen bepalen. Iedere vorm van recht had opgehouden te bestaan.

De kosterswoning en de school werden nauwkeurig in het oog gehouden door mensen met contacten in het verzet. Zo gauw een gevangene herkend werd, werd zijn verblijfplaats aan zijn familie doorgegeven. Otto zat wel in de vrachtwagen. Hij was bij de mannen die eerder instapten. Waarschijnlijk was dit niet helemaal willekeurig. Als deponhouder van de Binnenlandse Strijdkrachten, wat hij ook was al waren er maar één nacht wapens in zijn huis geweest, viel hij onder degenen die in principe ter dood werden veroordeeld. Hij werd overgeleverd aan de SD en ingesloten in het Huis van Bewaring te Assen. Door de arrestatie van KP'ers in Zuid-Oost Drenthe kwamen gedropte wapens in handen van de bezetter, die door de KP van Rieks verspreid waren. Aan de hand van dit spoor kwam men bij Otto Zomer uit.

***Landbouwer Willem Vrieling (1917-1945)
van Wilhelinastraat 70 te Emmen. Hij
werd net als Otto Zomer geëxecuteerd
bij Woeste Hoeve.***

Het was een vergissing geweest. Men had zijn broer moeten hebben, zo was de overtuiging van de KP-leden. Ik sprak de laatsten van de groep van Rieks Zomer in de jaren '80 en '90. Otto Zomer moet aan de hand van de tijdens de verhoren gestelde vragen geweten hebben dat men hem voor zijn broer aanzag. Maar hij heeft Rieks tot het eind toe in bescherming genomen. Hij zweeg. Zo werd verteld. Maar we weten uit het Landwachtrapport dat dit niet klopt, omdat men bewust op zoek was naar Otto. Die ene nacht wapens onderbrengen, dat was het geweest. Die ene mededeling van land-

bouwer Willem Vrieling uit Emmen, dat hij wapens had gehaald bij Otto Zomer, en het doorgeven van het adres. Dat was het geweest. Daar kon Vrieling ook niets aan doen. Dergelijke informatie werd echt niet 'gegeven', of 'aangeboden'. Vrijwel iedereen brak onder de mishandelingen van de SD. Deze achtergrondinformatie was niet bekend bij de mensen van de KP-Rieks. Vandaar dat men een verklaring zocht, net als de familie van Otto Zomer. Dan gaan zaken doorverteld worden. Maar het rapport geeft nu uitsluitend.

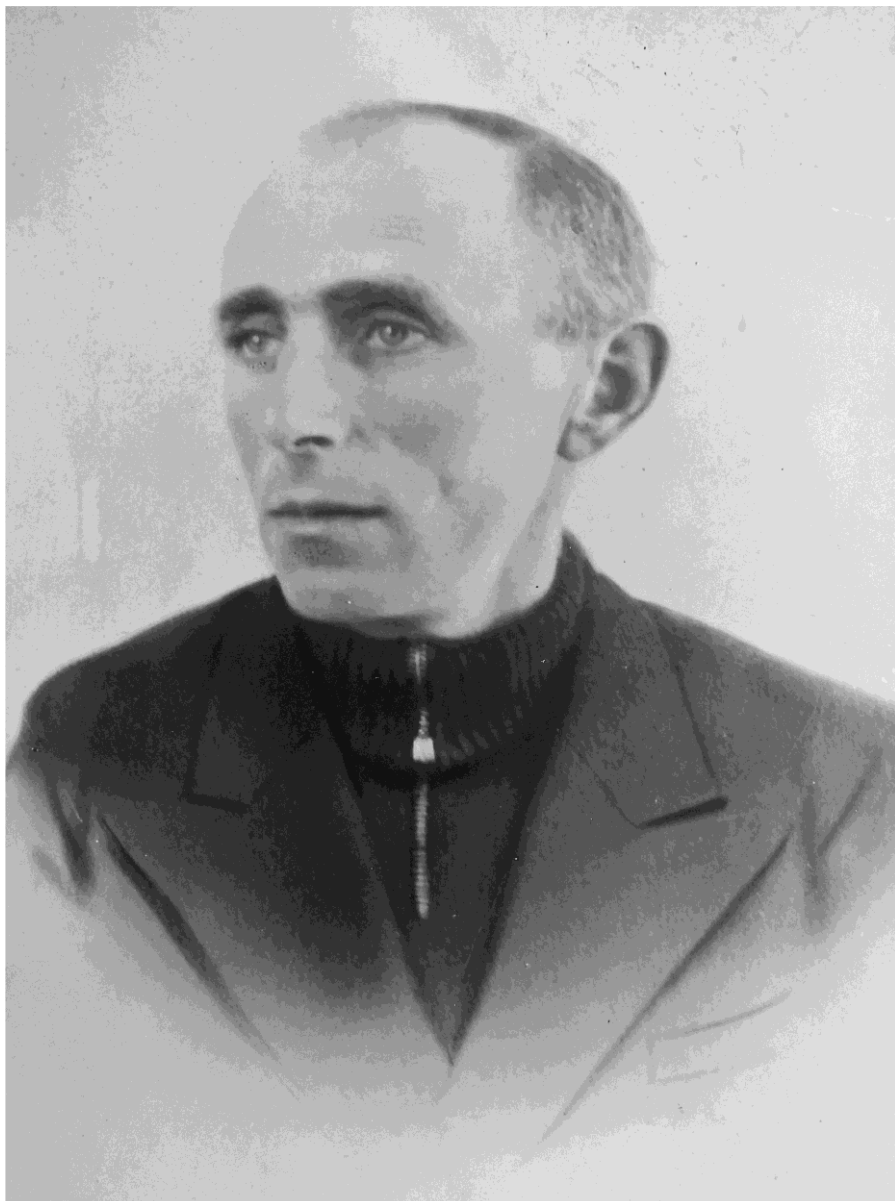
Vanaf het moment dat Otto's vrouw op de hoogte was van zijn arrestatie had deze niet de verwachting dat hij nog terug zou komen. De SD had zo'n slechte reputatie dat er geen hoop meer leek te zijn. Toch zou het einde op een onverwachte wijze op Otto afkomen. Op 6 Maart 1945 kreeg de sabotagecommandant van het district Apeldoorn van de BS informatie over een partij van drie ton varkensvlees, die bij een exportslagerij in Epe gereed lag om 7 maart door de Wehrmacht afgehaald te worden. Hij gaf zijn plaatsvervanger opdracht te pogen zich van die partij meester te maken. Men zou een Wehrmacht-wagen bemachtigen, waarmee men gekleed in Duitse uniformen voor zou rijden. De lading kon zo in alle rust opgehaald worden ... Hoe aan zo'n wagen te komen? Op de avond van 6 maart gingen vier Apeldoornse BS'ers gekleed in het uniform van de Waffen-SS per fiets naar Woeste Hoeve, waar ze de weg van Arnhem naar Apeldoorn in de gaten hielden. Het was pikdonker. Op het gehoor af schatte men in wat voor auto's er aan kwamen. Men liet enkele wagens passeren. Toen omstreeks middernacht een auto gesignaleerd werd die zoveel lawaai maakte dat het wel een vrachtwagen zou moeten zijn, werd een stopsein gegeven. Het bleek geen vrachtwagen te zijn, maar de open BMW van Rauter, de chef van de SS en de Duitse politie in Nederland.

De BS'ers begonnen te schieten. De chauffeur en een andere inzittende werden dodelijk getroffen. Rauter raakte zwaar gewond. Men hoorde een andere auto naderen. De BS'ers verdwenen in de nacht. Rauter zag het voorval als een aanslag op hem persoonlijk, terwijl de BS'ers niet in de gaten hadden wie ze voor de loop hadden. De Duitse wraak was verschrikkelijk. In totaal zouden er 263 Nederlanders door de bezetter vermoord worden, als represaillemaatregel. Het ging voornamelijk om zogenaamde "Todeskandidaten", mensen die in de ogen van de bezetter een misdrijf gepleegd hadden waarvoor ze de doodstraf zouden krijgen. Bij een "geschikte" gelegenheid zouden ze gefusilleerd moeten worden.

Van die 263 Nederlanders stierven er 117 bij Woeste Hoeve. In de nacht van 7 op 8 maart 1945 werden er gevangenen van het Huis van Bewaring te Assen overgebracht naar Woeste Hoeve. Eén van hen was Otto Zomer. Gezien rol bij het opslaan en vervoeren van wapens, hoorde hij bij de "Todeskandidaten". Ook uit Zwolle, Apeldoorn en Groningen werden gevangenen overgebracht. Op de ochtend van de 8-ste maart werd de hele groep van 117 vaderlanders door een vuurpeloton op de weg bij Woeste Hoeve gefusilleerd. Een lid van het vuurpeloton maakte vooraf bezwaar tegen de mensenslaching. Hij werd ter plekke gearresteerd en de dag erop doodgeschoten. Na de moordpartij werden alle gevallen langs de kant van de weg gelegd, om daarop in een massagraf begraven te worden. De families van Otto Zomer en vier andere Hoogeveners verkeerden net als de andere nabestaanden in onzekerheid, aangezien het gerucht ging dat ze naar Duitsland overgebracht waren. Na de bevrijding van Apeldoorn werd het massagraf ontdekt. De lichamen werden geïdentificeerd. Het lichaam van Otto Zomer werd overgebracht naar Hollandsche-

veld, waar hij zaterdag 5 mei om 11.00 uur herbegraven werd. Bevrijdingsdag, 5 mei, ter plaatse een rouwdag. En voor anderen feest. Oorlog is een tijd van uitersten.

(Bron: Een kopie van het Landwachrapport circuleert in onderzoekskringen; contact met Otto Zomers weduwe, jaren '80. Contact met de laatste leden van de KP-Rieks.)

Otto Zomer (1898-1945)